

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ :

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2 $\frac{1}{2}$ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ла сунце топло греје —
Љубичице плаве
Весело се осмехују
Из зелене траве.

У ПРОЛЕЋЕ.

Први цветак првог лета
Пролеће донело;
И тебе је, росни цвете,
Чедо моје бело.

Војин Бинар.

„КРПЕШ КУЋУ ДРЖИ“.

Како вели наша народна пословица, а та се пословица тиче поглавито наших домаћица.

Нема, ништа ружније него кад видиш жену, како се вуче за њом одеран поруб на сукњи или како јој пола од сукње висп; откопчала се у струку, па нема ко да јој пришије копчу; или кад видиш девојку с подерани лактови или поцепаних рамењача. Може она бити лепа, духовита, умиљата; ал кад то видиш, одмах ти се смучи и така је жена и девојка изгубила тим половину а кад и сву драж своју и пред женским и мушким. Нека је одело и сиромашно, и просто, само нека је чисто и уредно: то краси највише жену и девојку; а томе не треба много труда. Кад се на то навикну девојчице још из малена, онда ће им то прећи у крв, па ће на то пазити, то радити и у најдубљој старости својој и тим себи не само уштедити многу излишну мангуру (новчић), него ће уједно

давати и млађим својим и околини леп пример за подражавање.

Добре домаћице уобичајиле су, да још пре прања прегледе сво рубље, па где год опазе рупу, или да се што опарало, да је отпало дугме и т. д. оне то поправе. Овај начин рада не би им препоручивали, јер прљаво рубље, особито од болесника, и спарава се, лепи се прљотина за руке, за њено одело, па се и упрља, а може да буде и од врло опасних последица по здравље. Ми би прегледали прљаво рубље, па би за поправку узели само она парчад, која би се у прању можда даље подерала, а све би друго оставили после прања; ал ипак пре глачања (утијања, пеглања) јер би се после тог рубље изгубљало и на многи мести изгубило онај свој сјај и лепоту. А друго и за то, што се укрупњена парчад тешко крпе и шију, те се и дангуби и штета прави.

При поправљању и крпењу рубља

ваља особито пазити на мушке кошуље, њихове запонке (манжетне) и огрлице (крогнове), да се испрешивају свуда дугмад, да се ружице поправе и удесе за она дугмад, која ће доћи на оно место, јер нема ти ружније, него видети човека с откопчаном огрлицом или тек са чиодом припетом или кад се види огрлица за себе а кошуља за себе. На чији рачун се то све онда пише? На чији други него на домаћици и за то се и каже: „жена носи мужа на лицу, а муж жену на кошуљи“. За то ваља после сваког прања да прегледа домаћица огрлице, запонке и кошуље и да свако несигурно дугме одбаци на прешије ново, или оно боље утврди; ружице да поправи и исноване крајеве на огрлицу и запонцима да се опшију белом, а за млађе и шареном плантеномпантлицицом (траком). То очува ствар дуже, лепше је видети и не гребе врат и руке човеку и деци, јер кад се они поједини већ прекинути конци на крајевима огрлица и запонка укруте (штирком) то може да израни врат и руке, јер тако сече

Рубље ваља крпити све с налица, само се чарапе крпе ил управо преплећу с лица; но ако су чарапе подеране на више места и имају свуда повеће рупе; онда је боље отпарати сву ногавицу, па ју на ново нашлести, јер би се крпљењем толико исто времена утрошило као и доплетањем, а нит би било то угодно, ни дуготрајно, као ново.

Госпођа мода, та строга господарица нашег времена; покрај све своје тираније допустила је ипак нашим женицама, да се могу и на свом оделу испомоћи често вештим закрпама. Јер данашња мода дозвољава, да се женско одело кити разним „туникама“, „пунфетима“, „плисетима“ и т.

д. на ако се случајно на аљини горњој ил дољној подере што или тако умасти, да се не може опрати и очистити, а да се цела аљина не поквари, оно могу и наше домаћице саме кушити нешто новог „штофа“ па zgodним накитом покрити или поправити, што на аљини фали, а не мора се аљина одмах бацати у „шпајз“ или продавати будзашто Чивутима (хандлерима).

Која хоће овако да живи и да ради у својој кући, дакле, да може у свако доба закрпити и поправити ову ил ону ствар, та мора пре свега имати у свако доба при руци игле разне величине, на прстак, конце и бришима, парчад од сваке своје аљине или од старих аљина, што је боље и јаче, парчад српског бега, платна куповног; јер добра домаћица не баца ништа на ђубре. Дође прилика, кад и најмање парче може да нам послужи за какву закрпу, те не морамо веће сећи и уништити.

Која домаћица буде тако поступила у своме домазлуку, која буде на сваку маленкост пазила и чувала: та ће себи уштедити многу крајцару за домаћу и народну потребу и стећи ће поред тога штовања и угледа у друштву и сама и сви њени, јер неће бити прилике, да когод пружа прст на изхерену огрлицу, на раскопчан капут мужа или сина јој, а неће дати повода ни млађима и садругарицама, да ју оговарају. А кад се хоће све се може.

Ми знамо, да наше многе домаћице овако чине и раде, ал смо пустили ове редове као опомену и онама који још не раде, да и оне овај леп пример и начин прихвате, па ће и себи и својима многа задовољства учинити.

ПРОЛЕТЕ.

ијо вече сиво тече
По земљи се пружа,
Сунце зашло, облак кини
Руменилом ружа.

Стоји земља обасута
Са пролетним красом,
Са ђерданом од ђулића,
Цветним са појасом.

С' оним чаром задахнута
Што продире груди,
И злочинцу што у души
Осећаја буди.

И у моје ломне груди
Блажен зрачак паде,
И протера чаром својим
Њежан цветак наде.

И измами души гласа :
Ова ј' песма мала --- ---
Земљо, дивна кћери света
Фала ти, ох фала!

Будимешта.

* *

ЛАЖНО ДРАГО КАМЕЊЕ.

Од М. Петровића.

Причајући о драгом камењу на лањској светској изложби у Паризу*) нисам се осврнуо и на лажно драго камење, које је такођер у великој множини било изложено на тој изложби. Индустрија, која се разграђава на све стране тражећи себи све нова и нова привредна поља, није оставила на миру ни тако тајанствена чедна природе, као што је од увек било у очима људи драго камење. Ум и рад људски такмичи се већ у велико и на том пољу са природом. Као што није све злато, што се сија, тако је исто извесно, да ни много драго камење, којим се кити гиздава охолост, није поникло у самотворним недрима наше мајке земље, него да је производ вештине и муке човечанске.

Лажно драго камење данас је тако јако распрострањено да ће зацело многе читалице овога листа интересовати, ако се и око њега мало позабавимо. Под лажним драгим камењем може се много шта разумевати. Овамо спада драго камење, ком је каква мана вештачки прикривена или које чини само мален део у накиту, даље подражавано драго камење и најпосле од најновијег доба и вештачко драго камење, које иначе има *сва својства* правог драгог камења.

Најобичније преваре код драгог камења догађају се са тако званим *дублетима*. Име то придаје се оном камењу за накит,

које је састављено из два комада. Горњи део (навиљон) увек је прави драги камен, он је својом равном страном прилењен, али тако, да се то неда познати, за доњи део (киласу), који је већином стакло или горски кристал, дакле тела, која ништа не вреде. Ако такав камен није још уоквирен, опточен, онда се пажљивим посматрањем рудисте даје приметити место, на ком су оба комада слењена. Али ако је већ опточен, онда то наравски није више могуће.

За лепљење дублета узима се најчистији, са свим бистар мастике или канадски балзам. Оба та тела омекну у топлоти. Кад због тога такве ствари спустимо у врућу воду и у њој их мало оставимо, онда ће се дублета одмах раздвојити, чим је додирнемо.

Ово дубловање употребљује се гдекад и тада, кад се камену, који нема баш лепу боју, а треба га опточити слободно (*à jour*), хоће да даде лепша боја, или да се привидно бојадише камен, који је без боје. Ради тога метне се мало од такве боје у лепак, којим ће се оба комада слепити. После се тај бојадисани слој налази у средини камена и кад тада озго на такву дублету гледамо, онда нам се чини, као да имамо пред собом збиља прави драги камен у његовој природној боји. Превара таква може се лако открити, кад се на камен не гледа одозго, него са стране. Тада се јасно види, да је у средини јаче бојадисан, а према крајевима да је

*) В. 1., 2. и 3. број овога листа.

боја много слабија или да ни нема никакве боје.

Није ништа ретко, да се камење од мање вредности продаје као драго камење првога или другог реда, само ако има исту боју. Многи кварц, горски кристал, топас прометну се тако. Али и код правог драгог камења дају се начином бушења као и удесним оквиром многе погрешке прекрити. У свима тим случајевима говори се о лажном драгом камењу.

Него најважније средство за подражавање драгога камења је стакло. Из Плинијевих списа зна се, да су већ стари Римљани знали вешто да подражавају драго камење стакленом масом. Сада у наше доба тако су се већ извештили, да знају најдрагоценији драги камен како по боји тако и по сјају тако вешто да подражавају, да се и сами искусни знаоци могу да преваре, ако се не упусте у ближе испитивање. Стаклена маса, која се употребљује за ова подражавања, зове се по свом проналазачу *штрас*, а није ништа друго него обично стакло, ком се додало олово и талијума. Од тих додатака добија стаклена маса својство, да веома јако прелама светлост, те ради тога показује врло лепо преливање боја, што је карактеристично за драго камење.

Производња подражаног драгог камења узела је у новије време врло велике размере нарочито у Француској и то највише у Паризу. По статистичним изказима прометне се у Француској подражаног драгог камења годишње за око 60 милијона франака, а производња та занима до 30.000 људи.

Није увек лако распознавати подражаван драг камен од правог драгог камена. И сами стручњаци биће често у неприлици, кад ваља свој суд да кажу. Хемијско испитивање, што би било најсигурније, не би имало наравски никакве практичке вредности, јер би се могло извршити само уништењем камена. Највише употребљује се за разликовање тврдоћа камена, јер драго камење спада у најтврђа тела. Најтврђи је дијамант, после њега долазе рубин и сафир, који нису ништа друго него разно бојадисане врсте једног истог минерала

корунда, за тим смарагд, топас, аметист и много друго драго камење другог реда. Обично се испитује на корунду (тврдоћа 9), топасу (тв. 8), кварцу (тв. 7) и фелзиту (тв. 6). Узме се глатко равно комађе од тих минерала и редом се прелази преко њихове површине бледом рундистом драгога камена, који хоћемо да испитамо. Ако је он тврђи, начиниће на површини минерала, на ком смо га пробали, дубоку бразду и иста ће бити пуна белог праха од огреба. Никад се не сме гребати по брушеној површини драгога камена, нити се сме ивицама и рогљевима његових фасета прелазити преко другог минерала, него увек као што је речено само рундистом.

На пробу ту могло се ослонити, док нису знали штрасу, т. ј. стакленој маси, која се узима за подражавање, да даду поље већу тврдоћу него што је има стакло (5), али у новије доба већ су и у том успели, те је због тог и испитивање тврдоће постало несигурно.

О пореклу многог драгог камења суди се гдекад и по њиховој величини и тежини у каратима (1 карат = 2 дециграма). Тако мора по *Штрауфу* камен од 1 карата имати у пречнику код циркона 4.5, код сафира и рубина 5.5, код дијаманта 6, код смарагда 7 милиметара. Где то нагађање није довољно, ту не остаје ништа друго, него да се драги камен измери у води, те да се тако знађе тачно његова специфична тежина, по којој се даје превара често открити.

Још сигурније може се право драго камење разликовати од подражаног по извесним оптичким својствима. Сем граната, спинела и дијаманта прелама све остало драго камење двоструко светлост. Тела, која само просто преламају светлост, дају од пламена, који се постави пред њих, само један лик, који је окружен бојама, а код оних, која двоструко преламају, види се поред првог лика још и други исте величине. Али да се ово и друга оптичка својства тачно испитају, нужно је да се од дотичног драгог камена начине танке плочице, што ће мало ко код тако скупоцених накита дозволити. Али

још друга је ту невоља. У најновије доба већ су се тако извештили, да у неким случајевима уму да даду стакленој маси и сама оптичка својства правога драгога камена.

Тако је н. пр. француском хемичару *Сидо*-у пошло за руком, да састави такво стакло, које има не само сва спољашња својства сафира, него и само оптичко својство, да показује две боје. Сафир се на име тим отликује, да се сјаје у две боје, плаветно и црвено. Кад се кроз лепо избрушен сафир кроз гледа, онда се може видети на плавом пољу црвен крет. *Сидо* је постигао, да и то својство подражава.

Као што се види људи су далеко већ дотерали. Разним готовљењем стаклених смеса, згодним брушењем и другим вештачким средствима може се данас тако обичном телу као што је стакло дати сјај, боја, ватра, гдекад и тврдоћа, па и поједина оптичка својства правога драгога камења. Могао би човек помислити, да је тим већ постигнут врхунац подражавања.

Али није на том остало. Од најновијег доба готове вештачко драго камење, које се поред горњих својстава и по својој материји потпуно слаже са правим драгим камењем, тако да не постоји баш никаква разлика.

Већ је доста поодавна, како је више хемичара почело да чини покушаје, да вештачким путем начине у свему такво исто драго камење као што је природно. Некима су пошли ти покушаји заиста одмах за руком, али прво ово вештачко драго камење било је све врло ситно. Покушаји ти били су дакле истина добит за науку, али остали су без практичне важности. Но само за неко време. Нарочито хемичари у Француској и даље су се тим послом бавили и сваком годином могли су да покажу све савршеније производе. Данас се готове на вештачки начин особито

рубин, сафир и смарагд и то тако савршено, да се могу употребити са свим као право драго камење и као такво долазе и у трговину.

Ово вештачко драго камење не прави се од стаклене масе, него топљењем истих оних саставака, који се налазе и у природном драгом камену. То није више подражавање, то је једно исто. Од неколико година долази дакле у трговину не само ретком вештином подражавано драго камење, него баш и право вештачко драго камење.

У историји вештачког драгога камења врло је занимив овај случај, који се пре три године десио.

Синдикату (надзорној власти) за дијаманте и драго камење у Паризу дошла је пријава, да извесни јувелири у Женеви (у Швајцарској) од неког времена продају велике рубине, за које тврде, да су нађени на са свим новом месту на земљи. Али ти рубини беху тако велики, да се породила сумња, да нису прави, него вештачки. Одмах се и то поговарало, да је вероватно, да је то велико и због тога врло скупо драго камење добивено стапањем мањих, мање вредних рубина. У истину продавали су се ти велики рубини врло скупо, карат по 600—1400 форината.

Стручно испитивање потврдило је заиста, да су ти рубини вештачки, па шта више, да су и зготовљени на онај начин, као што се подозревало. Само по двама незнатним својствима, која је микроскоп открио, могло се то потврдити, а хемијски састав, сва спољашња својства, па и сама оптичка, била су потпуна иста као и у природних рубина.

На основу тог стручног мишљења прогласио је синдикат све те рубине, којима је куповна цена била 800.000 франака, за вештачке и да су по томе без сваке вредности.

ИЗ НЕНАДА.

— Ј. В. Гете. —

луг се винух
Полако сам,
Јер праву шетњу
Тек онде знам.

У ладу спазих
У трави цвет,
Прекрасан, диван
За накит, снит.

Већ пружих руку,
Но чух га тад:

Пропасти, крају,
Зар си ми рад?

И нежан стручак
Поштеди слђм
Пресађен дође
Пред чист ми дом.

Баш имах места
И згоде за њ
Сад бујно цвати,
Све мири стан.

Ив. В. Поповић.

МУДРОЛИЈЕ О ЖЕНИ И ЉУБАВИ.

Скупио Августиновић.

Муж, који двоји о поштењу своје жене, даје и другима право, да мисле о њој зло.

Chales.

Жене подвржене су болесној епидемији. Примјер једне јединцате повлачи све за собом. Ниједна није крива, но прва, ал остале су болесне.

Didevot.

Од трога се потреса земља, а четвртога не може поднијети: Од слуге, кад постане (господаром) цар; од безумника, кад се наједе хљеба; од пуштенице (блуднице), кад се уда; од слушкиње, кад наслиједи госпоју своју.

Salamun.

У велеважном питању женидбе човјек воли физичну, а жена моралну страну.

Budarch.

Сва зла и невоље друштвенога живота потичу одатле, што мушкарци љубе жене или превећ, или премало.

*

Нарав нам даје физични, а жена морални живот: први се развије свјешћу, годинама, дјеловањем и радом, а други дивном љубављу мајке и љубавце.

*

У свакој вјери, у предања свих народа прва вијест о жени спомиње нам увијек које заведење. Прва жена је први пут заведена од најгадније животиње, од плазавице змије. А камо ли не би од дво-

ног припуза, превејана и лакоумна мушкарца!? М.)

*

Вишекрат је пука женска лакоумност оно, што људи у жене највише љубе и чему се највише диве, а да и сами тога не осјећају.

*

Чему се тужити на своје жане? Можемо им јасно доказати, да их познајемо, да их можемо јасно просудити, да их напокон и презиремо: оне су ипак увјерене, да ћемо их свеједнако љубити.

*

Доброга је код жене слабоћа, код човјека значај; ну код ње чешће, него ли код њега.

*

Љубав жене је такав плам, да све грије, обасјава, и да се свуда образује.

*

Љубити умјетност јест забава и утјеха, ну љубити жену потреба је и закон, а често и света дужност.

*

Најчврћи вез, који нас спаја са женом, без сумње је вез материнства.

*

Људи носе једну кринку — жене двје.

*

Кријепост пожртвовности и љубави нема границе у срцу жене: није се моћи с њом такмити. То је сакривена, пу жива и пеумрла ватра. Кадгод се не појави и не жари, јер је нитко не тражи: треба ју наћи и успирити.

*

До осамнаесте године љубимо дјевојке од нас старије, а кашње волимо млађе: нарав је сложила лијепо сугласје и склад од ових тежња, подавши жени сасма противне чезње.

*

Пољубац је дах другога живота — Божијег; њим се у небу слију двје душе, и постану анђели.

*

Има нешто жалосно у женитби, а то је, да жена очува све илузије за свакога човјека, само их изгуби за свога мужа.

Tarchetti.

Постоји чезња за женом, у коју се не мијеша никаква путена мисао; чезња за особитом, тешко означивом сласти, коју осећамо у њезином друштву.

Gaiscon.

Жена, кад је оно, што има бити, за мене је најлепше створење; ну кад је раскалашна и лења смуђује ме, и жалости, ми срце.

Pellico.

Ништа тако не уништује љепоту жене, као игра, клеветање и политика.

Pope.

*

Разуздана жена, и ако има сваки дан прилике, да чује, какво је опће мнијење о њезином понашању, ипак се чини, као да ју већина сматра поштеном, а да праву истину њена бића знају само стари и нови јој пријатељи, који, да то крију и хаје не само осталом свијеху, него и један другому међусобно.

*

Пемејехавају жену, кад од срца плаче за умрлим мужем, а с друге јој стране страшно приговарају, кад с тешких узро-

ка или невоље одбаца приниу прије реда. Стара је истина, да се људи не могу никад сви задовољити.

Leopardi.

Више пута је жена надахница племенитих, него ли opakих дјела.

Tommasco.

Жене немају свога посебнога значаја, док не започну љубити; имаду само природан нагон, да се покоравају и прилагођују човјечјој нарави. С тога су мал' не свагда онакове, каковима их учине људи.

*

Да судимо љубав по већини њезиних дјела, то она више паличи мржњи но пријатељству.

De la Rochefoucauld.

Жена, која се љубављу титра, наличи дијетету, које се игра оштрим пожем: рани се за час.

Prosper.

Пропала жена сматра у поштеној жени зрпало, (огледало) које јој показује њезине ругобе. Од љутитости рада би га разбити.

*

Жена, која се не поноси својим полом, јест краљица, која не заслужује своје круне.

Carmen Sylva.

Пољубац је јетин, суза скупа. Ријеч је лаж, језик сан, но пољубац живи. Заручни прстен, обећање, заклетву можеш натраг икати, али пољубац никада више. Пољубац је изум „Сфингин“, те је у оперци и са математиком; јер кад се „одузме једно од једнога — остаје два.“ То је пољубац.

Jokay.

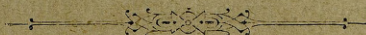
Буди лијена, ако можеш; паметна, ако хоћеш; али свакако чедна.

Baumarchais.

Чудновата брзина, којом мисле жене, умањује се кукавним, slabим и застарјелим системом, што га њиховим одгојем зову. У њему бивају им главне ствари затајиване, а нузгредне и превише казиване.

Buckle.

Као што постепени напредак праве и здраве демократије мора из јуридикних институција истиснути присегу, (заклетву) тако бих и ја желно, да се муж и жена, који се љубе, никад не заклицу Једна заклетва мање, а једно миловање више, колика раскош!

Mantegazza.

НА НОСИЛА...

Нога носе на носила,
Боже мој,
Коме вију свете песме
тужан пој!

Да л је цветак прецветани,
цветак млад,
Што ће сада покрити га
вечни хлад?

Ил је дрво сасушено
лист му жут,
Што га вихор оборио
вихор љут.!

Каменица, 1889.

Хај, познајем ко је тамо,
страшан час!

О како је тужно чути
мајчин глас!

На носила њена радост,
нада сва,
Хај, зато је јадна мајка
жалосна.

На носила јединац јој
лежи млад

И њега ће сад покрити
вечни хлад. . . . .! —

С. Попић.

ЗЕЈТИН ОД КОРЊАЧЕ.

Једна од главних добити владе у Бра-
зилији (која припада Данској), а у
провинцији Rio-Negro, јесте зејтин, кога
добивају из јаја корњачиних. Врло је за-
нимљиво, како долазе до јаја и како праве
зејтин.

У америчким рекама Амазони (као глав-
ној) и Мадеири (као побочној) налазе се
грдна узвишена песковита места, која из-
гледају као какве греде. Сваке године
носе на та места корњаче своја јаја. Ме-
сеца октобра и новембра напуштају кор-
њаче ова места и пуштају се у дубину
Амазоне и Мадеире.

Пре, но што полазе на споменута места,
где ће снети своја јаја, неке оду напред и
траже згодно место, а после се читаве
гомиле, као у некој сеоби упуће за пред-
њацима. При поласку свом поређају се
корњаче тако, да су женке у среди, а
мужаци су напред и остраг, а и с десне
и леве стране. Изгледа као какова убојна
колонија!

Кад дођу на одређено место, а оне
чекају згодно време. Чим се спусти
мрак, а оне отпочну свој посао. Тако
вредно и живо копају, да се далеко чути
може. Свакој, док не ископа рупу, треба
3—4 сата. Кад се зароне у посао, онда
слободно може човек ући међу њих а без

икакве опасности. Време, док носе јаја,
траје од заласка до изласка сунца. Кад
су све снеле своја јаја, онда остану још
неки дан на обали, па се тек после спу-
штају у дубину или одилазе у језера,
одакле су и дошле.

Кад дође време ношењу јаја, влада
изапље чуваре, да ови нађу та места, и да
спречавају номадским Индијанцима приступ,
а сами се лате посла под надзором једног
надзорника. Пре свега се поделе, па се
онда ради на све стране. Да нађу пљен
свој, радници, морају сами да копају 15 до
20' стопа. Кад покупе сва јаја, онда их међу
у судове и прво их излупају неким дрве-
ним справама (као дрвене виле), па их
онда газе ногама, док не постане као нека
жута каша, коју наливају водом и излажу
сунчаној светлости.

Сунчана топлота изгони зејтин на по-
вршину, кога купе неким кашикама, па га
међу у казан, који је изложен великој
ватри. На тај начин после добију масну
супстанцију (manteiga da tartavugu), која
је чиста, а боје је као наше истопљено
масло (путер). Кад се ова супстанција
охлади, онда је лију у лонце или бурад
(potes), у који обично стане 60 фунт., а
озго поклопе са палмовим лишћем.

Од самих јаја зависи, какав ће зејтин

да буде т. ј. ако су свежа (нова, фришка), онда ће и зејтин да буде бољи. Зејтин од корњаче је *лековит*, а мирис је сличан са мирисом од китове масти, на коју се странци тешко свикну. Рђав зејтин употребљују становници за горење.

Добит је свакако велика од овог зејтина, јер влада у најмању руку добије годишње 15.000 буради. А да се једно буре напуни нужно је преко 1500 јаја.

Колика је добит од скупиљених и сачуваних јаја, а да се може да сачува од ждралова, лабудова, медведа, змија, који грдно количину прождеру, онда би добит била још већа. Осим тога ове животиње ждеру и саме корњаче, особито младице.

Зејтин од корњача је велик производ из Бразилије.

Солбор 1890. год.

С немачког Јован Кнежевић.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Срп. народ. цркв. сабор састао се 12. априла о. г. у Срем. Карловцима. На истом је сабору изаслан за повереника краљевог Његова Преузвишеност г. Барон Федор Николић од Рудне, Србин и потомак владајуће Обреновићеве лозе по женској линији. Овоме поверенику изишао је народ с радошћу на сурет па чак и наше дичне Суботичкиње, јер се надају, да ће он као Србин и православне вере бити најбољи тумач између народа, високе владе и Његовог Величанства апостолског краља, те да се и у нашем црквено школском животу доспе једном до мирног и напредног рада. Сабор је један важан посао већ обавио. Изабрао је за патријарха и архијепископа српског Његово Високопреосвештенство господина епископа темишварског Георгија Бранковића, који је добио већ потврду краљеву и који ће се свечано иншталирати у нед. 29. апр. Колико ми познајемо новоизабраног патријарха, ми се надамо, да ће Он и вољан и хоран бити, да наше црквене, просветне и фондацијоне ствари доведе у мирно пристаниште напредног рада и с том надом га предусретамо са срдачно: живео.

Срп. учитељски конвикт у Новоме Саду одобрен је од високе земаљ. владе и ступа још ове године у живот.

Учитељство је наше својим племенитим и родољубивим радом до сад стекло признања у целом нашем народу; али је то признање било само у лепим и похвалним речима; сад је при-

лика, да се народ наш и видљивим знаком одужи том сталажу, а то ће најбоље учинити, ако се појединци, општине и корпорације, а особито наше добротворне задруге Српкиња, које поглавито учитељи пером испомажу, уписују за прилагаче и потпомагаче ове човекољубиве установе. Ко уплати најмање у једанпут или у пет годишњих рата 50 фор., постаје члан помагач овог друштва, иначе само прилагач. Новци се шаљу на уредника овог листа као привременог председника тога друштва.

Срп. учитељска скупштина из митрополије карловачке састала се и ове године у Ст. Бечеју четврти и пети дан нашег ускреса. Претресала је ту питање о наставном плану, књигама и училима за основне народне школе и донела је предлог, како да се заведу у нас забавишта. На овој скупштини биле су у великом броју заступљене и наше учитељице и учествовале су, први пут, и у расправама, особито код забавишта. То је леп знак, да су и оне почеле пратити наше јавне ствари и да су почеле учавати наше просветно стање. Сад би ваљало и учитељство мушко у подобним приликама да поклања мало више пажње својим сестрама причасничком одликовању, да их тако мало ослободи у јавној радњи. Могло се то већ и овом приликом чинити, јер је међу њима било одличних заступница, које су своју умну снагу већ показале на нашем књижевном пољу у врло лепој и похвалној слици.

(Колико књига са стране долази у Угар-

ску). Увоз књига и других књижевних производа из страних држава у Угарску износио је г. 1888. нешто преко 3 милијона форината

(Доста је учитељица). Општинска власт у Паризу издала је позив на родитеље са опоменом, да не посвећују своје кћери учитељском сталежу. На 54 упражњених учитељских места пријавило се 6441 компетенткиња, које су све биле потпуно спремне за учитељско звање.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Машина за крпљење. Ми смо у првом броју нашег листа од о. год. јавили, да је један Американац пронашао једну машину за крпљење и поправљање рубља: кошуља, чарапа и т. д., и казали смо, наравно по страним јавним изворима, да су те машине уведене као облигатна учила за све школе у Енглеској и Америци; даље, да се те машине могу добити у Бечу по 2 фор и навели смо у доцнијем броју и фирму, где се могу набавити. Ми смо набавили исту машину за оvd. срп вишу девојач. школу и кошта нас овако поједнице с поштарином 2 хор. 54 н. Учитељица рада на овој школи гђица Милева Симићева проучила је опис, што је уз ту машину дошао, прогледала је машину и пробала је њоме да ради. То исто је чинио и овашњи машиниста г. Јосиф Шиндлер. Обоје се слажу у том, да ова машина није удешена за тканине, њоме се могу само заплитати (штопфовати) једино плетене ствари као: чарапе, јегерове кошуље и подобно. Ова машина замењује само оне досадање обичне калупе дрвене и стаклене, који се до сад за оваке ствари употребљавали од наших домаћица, само, што се овим машинама оно може чешће и једначије да изведе, него на досадањим калупима, али брже никако.

Машина се састоји из просте повеће дрвене школке или као неки одсек од неке дрвене лопте, па на оној равној стани има челичне зупце за који се конци уздуж преко рупе прикопчавају, кад се машина под подарани отвор подметне и онда се руком преко оних конаца промађају други у преко, док се рупа не испуни. Нама се чини да је то и скупо и излишно за наше куће и тако не препоручијемо да се купују, јер ми тај исти задатак можемо вршити много јефтиније.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

(Кад деца пуше) О томе су чињена ова жања у Енглеској са 38 дечака, који су од прилике две године већ пушили. Нађено је, да су 27 од истих заостали у растењу, а код 32 могао се приметити неправилан рад срца, ослабело варење и кашаљ. Утубите то родитељи!

РАЗНО.

(Увоз и извоз одела у Угарској). Овамо спадају мушко и женско одело, бело рубље, све врсте шешира, ципеле и чизме, рукавице и готова ћурчијска роба. Од тих ствари износио је:

године	увоз	извоз	више увоза
1887	34,793.000	9,417.000	25 376 000 фор.
1888	26,411.000	7,682.000	18,729.000 фор.

Највећи је био увоз код ципела и штифлетна, код готове ћурчијске робе, мушких и женских хаљина и код рукавица. Увоз отпада скоро искључиво на Аустрију, али и највећи део увоза иде у Аустрију, а само $\frac{1}{5}$ у балканске земље. Ово је лепа поука за нашу моду.

(Наше шиваће машине). У целој Угарској нема ни једне фабрике шиваћих машина. Све се доносе овамо са стране. Године 1888. унето је тих машина у Угарску за 1,300.000 форината.

(Колико потроши Угарска на галантеријску робу), инструменте, сатове, предмете од злата и сребра, драго камење и т. д. Године 1888. унето је од те робе у Угарску за 26,625.000 фор., увоз је дакле прелазео извоз за 22,647.000 фор. Врло је знатан био увоз сатова, а тако исто златних и сребрних предмета. Драгог камења унето је у вредности преко 2 и по милијуна форината. Увоз сунцобрана, кишобрана и лепеза износио је око 1 милијон форината, а извоз само 142.000 фор. Увоз сиграчака износио је 1.487.000 фор., а извоз је био са свим незнатан. Скоро сва та роба долазила је из Аустрије, и то поглавито из Беча.

Гђица Ивана Кобилца Словенкиња изучила је сликарску вештину у Бечу и Монакову и пошто су њене слике биле примљене и похваљене у Бечу, Прагу, Берлину, Монакову и другим немачким варошима, одлучила се она, да изнесе своје слике и у свом родном месту Љубљани, а сад је изложила исте и у југословенској академији у Загребу и стручњаци хвале, да су јој радови похвални.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Засписник седница одбора добротворне за друге Српкиња Новосаткиња држане 14 (24) фебруара 1890.

Председава: Јулка Радовановића начелница;

Бележи: Арк. Варађанин перовођа;

Присутни су: Христина пл. Новићка подначелница, Софија Јевтићка благајкиња; одборнице; Христина Коџићка, Милица Аничићка, Марија Плавшићка, Зорка А. Кода, Марија Ђ. Поповићка, Јелисавета Трифковићка, Зорка Грчићка, Пава Георгијевићка, Катинка Христићка; прегледачице: Катича пл. Новићка, Драгиња Матићка и скуштинарка Даница Гостовићка.

бр. 26. Чита се записник одборске седнице од 20. јануара (1. фебруара) и скуштинске седнице од 4. (16.) фебруара о. г. — Одоставравају се оба и потписују.

бр. 27. Чита се оставка на чланство гђе Милеве Стојановићке браварке. — Узима се на знање.

бр. 28. Чита се оставка гђе Ирме Адамовићке на одборништву с молбом, да се њено место попуни другом чланицом. — Оставка се уважава и бира се у смислу задружних правила за годину дана на њено место гђа Ана Камбер и гђа начелница умољава, да о овом извести гђу Камберку и да ју умоли, да се прими.

бр. 29. Преседница поздравља новоизбране одборнице с пуном надом да ће и оне припомоћи својим радом и својом моралном снагом, да се задружна цел што боље и што јаче шири и унапређује. — Нове одборнице се поздрављају са „живеле“.

бр. 30. Председница позива одборнице, да се међу собом две и две удружне и да идуће суботе 24. фебруара (5. марта) о. г. дођу к њој у стан пре подне у 11 сати, да им по досадањем обичају подели квите за прикупљање овогодишње чланарине. — На знање и равнање.

Записник седнице одбора добротворне за друге Српкиња Новосадкиња држане 24. фебруара (5. марта) 1890. г.

Председава: Јулка Радовановићка начелница;

Бележи: Арк. Варађанин перовођа;

Присутни су: Христина пл. Новићка подначелница; одборкиње: Ана Павловићка, Пава

Георгијевићка, Катинка Христићка, Зорка Грчићка, Милица Аничићка, Катича Ђ. Поповићка, Христина Коџићка, Марија Плавшићка; од прегледачица: Драгиња Матићка.

бр. 31. Председница изјављује, да је на ову задругу приспео позив београдског женског друштва с пропатницом гђе Ђурђијанке Ст. Поповића, администраторке листа „Домаћице“, да се од стране овог друштва изашљу заступнице на главни скуп тога друштва, који ће се држати 25. фебруара о. г. у друштвеној радничкој школи пре подне у 9¹/₂ сати. — Одбор узима ту појаву на пријатно знање и одређује начелницу гђу Јулку Радовановићку и одборницу гђу Марију Плавшићку, да са задружним перовођем заступају тамо као гости ово друштво.

бр. 32. Преседница напомиње, да скоро свако друштво у месту и даље има знаке, којима у случају туге и жалости друштвене за својим добротворима и чланицама показује то на видљив начин истицањем црних застава на својим домовима, те предлаже, да и ова задруга набави црну заставу и да у таким несретним случајевима иетиче исту на своме дому. — Прима се и председница с потпредседницом и благајкињом упућују, да набаве таку заставу и да предаду послужитељу да чува до оваких случајева.

Велико-Бечкеречкиња

Записник седице велико-бечкеречке добротворне задруге Српкиња држане у понедељак 7-ог Априза 1890. год. у 3 сата по п. у српској читаоници.

Председава: Емилија Мунчића председкиња.

бележи: Сава Клее перовођа.

Присутни: Марија Ђонлића, благајкиња, — Софија К. Буковала, Султана Дујаковића, Марија Купусаровића, Јелена Пуића, Јелисавета Ристо, Катарина Станковића и Емилија Шашића одборкиње.

Бр. 1. Председкиња Емилија Мунчића пријављује госпођу Олгу Секулића, Марију Милоша и Даницу Богдана из Вел. Кикинде као потпомагачице.

Примају се.

Бр. 2. Одборкиња Марија Купусаровића пријављује госп. Кузму Мунчића као оснивача.

Прима се.

Бр. 3. Благајкиња јавља, да су дали фонду ово-местна „Торонталска Банка“ 20 фор. „Задруга за штедњу и предујам“ 15 фор. и овоместна „Штедионица“ 10 фор. а толико и госп Јован Крстић градоначелник.

Узима се на врло повољно знање и даро-давцима изриче се захвалност.

Бр. 4. Перовођа чита позиве на главну скупштину Београдског женског друштва, Велико-Кикиндске добротворне задруге Српкиња и позив на вечерњу забаву румских српских госпо-ђица у славу 40-тогодишњег књижевног рада дичног нам песника Др. Змај-Јована Јовановића.

На знање.

Бр. 5. Одборкиња Јелисавета Ристо предаје из ковчежића за „Забавиште“ скупљени 1 ф. 40 нов.

На знање.

Бр. 6. Председкиња позива одбор да одреди дан, када да се одржи VI. главна скупштина задруге?

Одређен дан недеља 27. (15.) април 1890 у 3 сата по подне. Перовођа има засебно сваку чланицу писмено у скупшину позвати.

Бр. 7. Председкиња поднаша склопљен нацрт предрачуна за 1890 годину.

Предрачун се прима.

Бр. 8. Перовођа чита молбенице ради мило-стиње за ускршње свеце.

Да је следећима припомоћ: Јулки Марко-вића, С. Туринска, Н. Свобода, Ленки Та-баковића, Анки Бачкаличка, Рози Ерицберг, Рези Краста, Молиторицу, Перси Кирића Соси Ивковића, Милки Цвеића, Јеки Јовано-вића, Феми Јаношева, Пеники Штебнички, Соси Башковој, Христи Стојакови, Марти Главановој и Ани Цвеићевој по 2 фр. — Рајхеталу 3 фр. и Анастасији Дуза 4 фор. свега 43 фор. — благајкиња упућује се да своту на милостиње одредјелену што пре изда.

Бр. 9. Одборкиња Јелисавета Ристо моли од-бор да за ускршње свеце Марији Поповићевој приправници у Сомбору неку припомоћ из бла-гајне своје одреди. —

Одбор на ту цел 3 фор одређује, — осим тога одборкиња Емилија Шашића 1 ф. по-клања.

Бр. 10. Почем је број задругарица ове го-дине, усљед тога, што је многима рок од пет

година изишао, мањи, да се како оне и на да-ље тако исто и друге сестре Српкиње, које су родом из Вел. Бечкерека на уписивање у за-другу позову.

Перовођи се налаже, да их у име задруге писмено на уписивање позове.

Бр. 11. Благајкиња моли да се господин Јо-ван Ристић као ревизор и рачунопрегледачице ради прегледа рачуна позову.

Оставља се председкињи да дан закаже и да их позове.

Пошто даљих предмета на дневном реду није било, то председкиња седницу затвара.

Кикинђанака.

У недељу 4. (16.) марта о. г. одржала је наша вредна женска задруга своју редовну гла-вну скупштину. На основу штатута потребно је да је 24 члана присутно да се може отпоче-ти рад, па по што је председница Нина Петро-вићка изјавила, да је на окупу 30 чланова — то је отворила скупштинску седницу. Прва та-чка утврђенога реда била је, читање имена свију чланова, како редовних тако и помажу-ћих. Тајник Михаило Косић прочитао је имена свију чланова, и том приликом смо се уверили, да задруга броји 78 редовних чланова (од којих је 3 иступило) и 17 помажућих. Ово је прили-чан број, али би могао бити већи. На другом месту дневнога реда био је извештај одбора о своме раду за годину 1889. Тајник је у име одбора поднео извештај, из кога смо у главном ово прибележили: Одбор је држао свега 7 сед-ница у којима је решено 40 предмета. Од гла-вних предмета споменуто је оснивање српског „забавишта“. Одбор је нашао за добро и обра-тио се политичној и црквеној општини за при-помоћ, и молбе одбора беху саслушане. Поли-тична општина одредила је годишњу припомоћ од 400 фор. на оснивање „забавишта српског“ и исто толико је одредила и црквена општина. Са том припомоћи моћи ће женска задруга отворити „забавиште“. — Одбор је порадио да се и што више чланова задрузи прикупе. Рад у том правцу показао се успешним, јер према прошлој години, увећао се број са 21 редовних и 15 помажућих чланова, што се има у заслу-гу уписати члановима одбора, који су лично ишли и молили поједине, да се за чланове упи-шу. — Одбор је и ове године одевао сироту школеку децу, али је био много строжији но до

сада. Кад се видело да је пријављено толико деце, да је мало 600 фор. да се сва одену, онда је одбор донео закључак, да се одену она сиромашна деца, која немају родитеље или немају оца, јер за ову школску децу позвана је женска задруга у првome реду да се постара. Па ипак покрај све пажње и строгости утрошено је на то преко 300 фор. а. вр. — У извештају је још споменуто: да је женска задруга поздравила прославу [коју је Кишфалудијево друштво приредило нашем дичном песнику Змају Јовановићу; — за тим је тајник напоменуо, да је приређена представа. — „Свилени рубац“ — у корист „забавишта“; да је одбор при испитима жен. ручног рада присуствовао и оцену школ одбору поднео; и за тим је напоменуо и забаву, која је приређена била.

У извештају се износи, да је наша црквена општина и ове године дала жен. задрузи 200 ф. као припомоћ за одевање школ. деце; даље да је и ове године прва диштриктска штедионица послала прилог од 100 фор. — Од стране прегледача рачуна подноси тајник извештај, да су ови у најбољем реду нађени. Сад се осим нешто готовине налази у штедионици 5830 фор. и 78 нов. Тајник је прочитао за тим предлог прорачуна за годину 1890. По томе је а) примање: Од чланарије и уписнине 300 фор.; Од помажућих чланова 20 фор.; од добровољних прилога 325 фор.; Од камате на уложен новац 300 фор.; ванредни приходи 150 фор.; свега је приход 1095 фор.; б) издавање: припомоћ сиротињи 40 фор.; питомцима (у учитељској школи) 120 фор.; одевање сироте школ. деце 300 фор.; трошкови задруге 10 фор.; ванредни трошкови 100 фор.; послуга 50 фор.; — свега издатак 980 фор.; преостаје још 115 фор. Предрачун овај примљен је једногласно од стране скупштине. На дневном реду је нов штатут. Тајник је напоменуо, да је од прошле скупштине усвојени нови штатут добио владину потврду. Стари штатут, који је још онда грађен кад је у Кикинди год. 1873. основана општа жен. задруга, задржан је од стране српске женске задруге, кад се та општа развила, те није у пуној мери одговарао садашњим потребама. Но покрај свега тога свесни чланови радише и покрај тог неспретног штатута и учинише врло многа добра дела. Од год. 1873. потрошила је задруга на добротворне цели преко 15 хиљада фор. Тако се ево сада стари штатут ставља у стање

покаја — а сви часници и одборници захваљујући на досадањем поверењу одступају. Сад се прешло на избор часника по новом штатуту. Једногласно буду изабрани: за председника Нина Петровићка; за потпредседника Сиди Пачу: за благајника Мара пл. Еремића; за тајника Михаило Косић. Тајним гласањем буду у одбор изабране; Евгенија Баковљева, Јулијана Богдан, Олга Валовића, Јелена Влаховића, Катинка пл. Еремића, Савета Јоановића, Данице Јоановића, Ленка Мајинска, Јелена Николића рођ. Путник, Ирена Петровића, Александра Шевића. За прегледаче рачуна: Ана Радак, Мила Видак и Софија Ајвас; а записник од ове скупштине потписаше Јованка Дорословац, Меланија Гранић и Нанчика Недић. При крају прочита тајник телеграфски поздрав из Београда од стране женског друштва који гласи:

„Срећан Вам данашњи рад. Нека добротворство, та општа отаџбина, споји наша срца и уједини рад свију добротворака, на пољу свечовчанског задатка. Уз усклик — „живеле“ — прогласи председник да је седница затворена.

„Садашњост.“

Сегединкиња.

Друга скупштинска седница ове добротворне зарруге Српкиња држана је 24. марта 1889. год. И у овој је председавала: Гђа Емилија Сремач началница; Тома Јаникијевић, перовођа; присутне су биле, скупштинарке: Јелисавета Крестић, благајкиња, Анна Фирићхазка, Евгенија Крестић, Амалија Шрутек, Марија Јаникијевић и одборнице; Анна М. Савић, Ирина Недељковића.

Бр. 5. Председница отвори седницу, и ставља на дневни ред извештај о скупљеним добровољним прилозима. Поводом тим преброје новац чланице: Гђе. Анна М. Савићка и Евгенија Крестићка, те се покаже, да су скупиле њих две добровољних прилога у готовом 604 ф. — н. Гђе Емилија Сремчевићка и Марија

Јаникијевић пак . . . . . 87 ф. 50 н.
свега 691 ф. 50 н.

„Словом: Шест стотина деведесет и једна форинта и 50 новч.

Решено: да се од ове своте унесе 600 форината у Сегединску Чонградску штедионицу — као задружни фонд и — умољавају се г. Емилија Сремчевићка, началница, и г. Јелисавета Крестићка благајкиња, да то изврше и у своје време скупштини извештај свој поднесу.

Остали 91 ф. и 50 н. предају се благајкињи за подмирење текући трошкова, с тим, да ту своту стави у приход рачуна за 1889. годину.

Према том показује се, по штедионичкој књижици Бр. 57-848 да уложени капитал задруге Српкиња износи 3962 ф. и 91 новч. словом: Три хиљаде девет стотина шездесет два фор. и 91 новч. ауст. вред.

А вредним, трудољубивим и родољубивим задружним чланицама г. г. Ани Савићки, Евгенији Крестићки, Емилији Сремчевићки и Марији Јаникијевићки као и заменици Ирени Недељковићки које нису жалиле ни друда ни времена него се вољно и свим срцем примиле ове тешке дужности и овако леп приход задрузи прибавише.

Скупштина изјављује најтоплију благодарност са изразом: Живеле! и слава им! и наредила, да се пихова имена уведу у записник за вечну успомену, да светле као пример за углед чак и најпознијем нашем потомству. Живеле!

Бр. 6. Решено је даље још, да се из задружне благајне даде 10 фор. једанпут за свагда удовој Каролини Ивановићки, која живи у бедном стању са породицом јер због болести није кадра ништа да заради. Благајкиња је упућена да одређену своту, овој сиротици уз признанице изда и да у рачун расхода стави.

Бр. 7. Наредиено је даље, да се за удову Милку Томићеву у смислу решења под Бр. 16. Записника изда одређених 40 фор. на издржавање двоје школске деце. Заостала потпора од 1888. године у своти од 20 фор. има се одмах издати, други део од 20 фор. за 1889 год. има се овој бриговоткињи М. Т. поред признанице издати и у рачун издавања за 1889. годину увести.

Бр. 8. Такође је наредиено, да се у смислу закључка Бр. 13. од 1888. год. одобрени 20 ф. на „добро срце“ (Jó szív) — до сад не послати — што пре пошљу у Будимпешту — у име задруге Српкиња, а за извршење умољавају се гђе: председница и благајкиња.

Записник седнице одбора добротворне задруге Српкиња Сегединкиња код св. Николајевске цркве, држане 25. маја 1889. г.

Председава: г. Емилија Сремчевићка начелница.

Бележи: Тома Јаникијевић перовођа.

Присутни су: Јелисавета Крестић благајкиња.

Одборкиње: Анна Фирићхазка, Евгенија Крестићка, Амалија Шрутековица, Марија Јаникијевићка, и чланица: Анна М. Савићка.

Бр. 9. Председница отвори седницу и чита се допис сегединске варошке певачке дружине од 14. марта 1889. у коме стављају до знања да ће 15. августа о. г. Општа угар. земаљска певачка дружина, свечани збор у Сегедину одржати: а други дан даваће се по заслуги награде, које се буду добровољно приложиле у складним предметима, усљед чега се то друштво са учтивом молбом обраћа и на ову српску добротворну задругу, која је у више прилика показала своју родољубиву услужност; да би од своје стране учинила и приложила на ту цел један „дарак“. — Одбор сматрајући за своју дужност позиву овом одазвати се из разлога тога, што и задруга Српкиња у ц. грађанству у свакој прилици лепо поверење ужива, те закључи: да се један „сребрни венац“ истој певачкој дружини на дар купи! — који је овом приликом на углед донешен — погодба се учини за 45 форината, с том примедбом — да је исти јувелир дужан о свом трошку на венац ова слова гравирати: „A Szerb nő egylet, Szeged 15. Augustus 1889.“ На извршење ове почастне дужности, одређене су госпође: Евгенија Крестићка и Амалија Шрутековица одборкиње, да у споразуму са благајкињом задружном горњу своту од 45 ф. исплате, и признаницу са извештајем благовремено одбору поднесу.

Записник држане одборске седнице 29. авг. 1889 присутне су: г. Емилија Сремчевић председкиња, одборнице: Анна Фирићхазка, Евгенија Крестићка, Амалија Шрутековица, Марија Јаникијевић и перовођа Тома Јаникијевић.

Бр. 10. Председница изјављује да по правилима задружним има се задруга при почетку српске вероисповедне школе за питомце своје постарати; и на молбу родитеља препоручује Младена Маринковог са Реске, од 7 година, да се у православној вери и српском говору обучава, будући је мати детету римске вере — усвоји се овај предлог и Младена Маринковог задруга прима за свог питомца. Поверава се удовој Ани Влашићки, која је и проче питомце задружне материнском негом одржавала, са којом се погодба учини: месечно по 8 фор. и да је дужна иста стан, храну, прање и

чистога држати, сваки дан пре и посла подне у српску вероисповедну школу шиљати, г. учитељу се препоручује, да га по наставним правилима у православној вери, српском читању и писању и проч својим благим поступањем обучава, а благајници задружној налаже се, да у тримесечним оброцима поред редовне признаница плаћа, а у рачун издавања редовно стави.

Бр. 11. За ученика Стевана Томића задруга и ове школске године одређује удовој Милки Томићевој 20 ф. као припомоћ на издржавање. Тога ради упућује се задружна благајкиња да изда 10 фор. за Јануар 1890. г. а другу полу од 10 ф. идуће 1891. г. крајем школске године измири, и у рачун за дотичне године стави.

Бр. 12. Одбор задружни увиђа, да је нужно, да се набаве нужне столице за друштвене седнице а тако и покривач на стол. Решено: — да се из задружне благајне набави, зелена чоја за покривач стола, и 6 ком.: столица и умољавају се г. Анна М. Савићка и Евгенија Крестићка да споразумно са благајкињом, ове потребне ствари што пре набаве, и о том рачун одбору поднесу.

Записник држане скупштинске седнице 20. октобра 1889., председава: Емилија Сремчевићка начелница; присутне: Јелисавета Крестић благајкиња, Евгенија Крестићка, Марија Јаникијевић, Љубица Радишић одборкиње — Анна М. Савићка, Ирина Недељковићка чланице и Т. Јаникијевић перовођа.

Бр. 13. Председница извешћује, да је сребри венац што је задруга Српкиња под бр. 9. записника, певачкој дружини 15. августа о г. за премију поклонила, оцењен са другим степеном и дарован је Колошварској певачкој дружини, која је од тамошњих грађана одушевљено дочекана и са радосним усклицима у варош праћена — узима се на повољно знање.

Бр. 14. Председница исвештава, да овозадружна вредна и ваљана одборкиња Амалија Шрутековица одлази из ове вароши и хоће да се овом приликом опрости са својим другарицама. На ово устапе иста госпођа и опрости се тронуто и лепим изразима од свију чланица са изјавом; да остаје срцем и душом за свагда верна и стална чланица ове племените задруге:

Уважавајући задруга ова ону свагдашњу готовост и пожртвовање госпође Амалије Шрутековице, која је у свакој прилици ревност своју показала, и лепу услугу и корист задружној благајни допринела с тугом се раставља

од своје другарице и с радошћу прима изјаву; да остаје и даље верна чланица ове српске задруге, те јој кличе из све душе: Живела!

Записник држане одборске седнице 8. декембра 1889. Присутне све горе осим гђе А. Шрутековице.

Бр 15. Почем се новчана потреба указала за поднамиравање задружних трошкова, г. начелница изјављује, да је из сегединско-чонградске штедионице, уложени капитал — полугодишњу камату у своти од 87 фор. 17. кр. поред писменог закључка до последњег децембра 1889. год. подигла.

Камата ова у своти од 87 фор. 17. кр. поред признанице предата је г. Јелисавети Крестићки благајкињи, на подмирење задружних трошкова

Други су предмети били од мање важности.

Дубровкиња.

Пошто се ове године, ради неповољна стања здравља многијех Задругарица и Управе, није могла држати у своје вријеме, редовна опћенита скупштина „Добротворне Задруге Српкиња Дубровкиња“, част је потписаној поднијети на преглед В. Г. у прилогу „Именик редовних и потпомажућих чланица, као и рачуне „прихода“ и „расхода“ за прошлу годину 1889, са „стањем“ резервног фонда.“

У прошлој години уграби нам немила смрт двије заслужне Задругарице, дичну старицу, покретачицу наше „Задруге“ госп. Росу Ербез оставивши иста задружном фонду фор. 25; тако и честиту добротворку наше „Задруге“ госп. Марију Опуић рођ. Бошковић, која и при крају свог земаљског жића потврди племенито сиротољубиво своје срце завјештавши својом опоруком фор. 300, нашем задружном резервном фонду. Нека је слава и вјечни покој дичним покојницама, а угледна вјечна успомена међу нама.

Узевши у обзир малобројну нашу „Задругу“ као и кратко вријеме њена опстанка, похвалити се можемо стварним успјехом, што немогу учинити већа наша српска православна општества. Задовољство, с којим попраћа Г. В. потписата Управа успјешни свој рад, дијели са добротворним Задругарицама нашим, које схвативши племениту сврху наше установе, не пожалише труда ни својих жртава, да нам рад што бољим успјехом окруњен буде, зато и њима изразујемо најтоплију благодарност.

Чланице: а) редовне, Бошковић Теодора, Бабић Марија, Бравачић Милева, Бубало Милица, Кућин Анастасија, Берберовић Анета, Барако Цвијета, Барако Фемка, Вулетић Горде, Гркавац Марица, Гркавац Даница, Герун Ана, Иваншевић Александра, Јелић Христина, Јефтано-вић Љубица, Јанковић Драгиња, Костантиновић Милева, Кнежевић Марија, Крстић Марија, Ковачевић Антонија, Ковачевић Милица, Милинковић Марија, Мариновић Миле, Мариновић Олга, Миховић Наталија, Мрђен Ана, Мирковић Анка, Опуйи Ана, Петрановић Луиђа, Панић Драгиња, Перовић Милица Претнер, Василија, Ђуковић Ана; б) потпомажуће: Врчевић Јованка, Колаковић Јованка, Ђордан Марица; в) умрле: Ербез Росе, Опуйи Марија.

Стање рез. фонда

27 Држ. обвезница по ф. 100 ном. вр. ф. 2700 —
6 Срп. Лутрија " " 40 " " " 240 —

Показује се фонд ном. вр. фр. 2940 —

У Дубровнику 3. (15.) Априла 1890.

Никола Бабић с. р. Теодора Бошковић с. р.
перовођа. начелница

ЧИТУЉА.

Димитрије М. Јефтановић подградоначео-ник града Сарајева и витез ордена гвоздене круне III реда, један од најугледнијих и нај-популарнијих наших Срба не само у Сарајеву, него у широкој Босни преминуо је, по божијој вољи, у својој 65. години живота 18. (30.) априла о. г. За њим жали у милостињи издашна супруга му Савка рођена Деспић, са троје нејаке дечице: Александром, Војиславом и Константином, брат му Георгије М. Јефтановић и сестра Јелка удата Хаџи Ристић, а за тако ваљаним и отличним чланом српским жалимо и ми из даљине и молимо се Богу, да га удостоји рајске насладе. Вечан му спомен!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Наши досадањи сарадници г. г. Иван Мартиновић учитељ панчевачки и Љубомир Лотић учитељ в. кикиндски покренули су заједнички од Ускреса овамо нов лист.

„Посеестриму“ који ће служити нашем женскињу за поуку и забаву. Одговорни уредник тога листа биће г. Никола М. Косаоић у Панчево, а и штампаће се у његовој штампарији.

Лист ће излазити сваког 1. и 15. у месецу на целом табаку, који је нешто мањи од нашег листа, а цена му је за Аустро-Угарску на годину 3 фор. на по године 1 ф. 50. н. За Србију и друге земље 7 динара на годину; а од сад па до краја о. г. 2 ф. 25 н. за Аустро-Угарску, а 5 динара за Србију. *Вересике нема.* Сва претплата и све што се односи на уредништво листа шаље се г. Љубимиру Лотићу учитељу у В. Кикинду.

У колико ми познајемо ова два учитеља из досадањег њиховог и ако скромног књижевног рада, јер су људи млади, можемо очекивати, да ће лист одговорити својој истакнутој задаћи, те у тој нади препоручујемо нашим женскињама, којима је Бог дао сретства, да се претплате на „Посеестриму“

Извештај о раду и стању панчевачке српске православне црквене општине за годину 1889. подноси црквени сабор главој скупштини сазваној за 8. април 1890. г. VI. Пачево 1890. Штампарија Враће Јовановића.

Панчевачка општина показује овим свако-годишњим извештајима, да врло озбиљне бриге поклоне својим општинским пословима, што јој служи на похвалу; али би, по нашем мњењу, ваљало још код оних силних заклада додати и на какву су цел установљене, јер из простих набрајања не мошемо да увидимо и цел и вољу оснивача, а тек тако можемо се и ми њиховим лепим примерима одушевљати.

САДРЖАЈ: 1. У пролеће, од Војина Бикара. — 2. „Крпеш кућу држи“. — 3. Пролеће, ** — 4. Лажно драго камење, од М. Петровића. — 5. Из ненада, — Ј. В. Гете. — Од Ив. В. Поповића. — 6. Мудролије о жени и љубави. — Скупио Августинић. — 7. На носила, од С. Поповића. — 8. Зејтин од корњаче, с немачког од Јована Кнежевића. — Белешке: а) Из просвете. — в) За домаћице, г) Зарад здравља, д) Разно. — 9. Рад добротворних задруга Српкиња: а) Новосадкиња, б) Велико-Бечкеречкиња, в) Кикинђанка, г) Сегединкиња, д) Дубровкиња. — Читуља. — Нове књиге и листови.